

GALATIANS

Paul-hu Galatia aribövi jejëmade jöhoje.

¹ O asë'e Galatia ekaresiaho Paul naro jemesi örire jajive. Na apostle jeve. Ëhesi bëhoho bogo ma-aehu hesi uehorovoromo uevamu apostle muoho bae'i bogo God-ro ae uavamu ë ahuro rueromo uevamu apostle muoho bae'irögoro a'i Iesu Keriso'o God Vavuohu'o jaburo uevamu apostle muoho baejodeje. Iesu Keriso'o God Vavuehu Iesu ajamamu ri'öjade ë ahu'o ëho jaburo niö'iro uevamu muoho baejë'ëro ëhu'ëro na apostle jeve. Ëhuni naehu majëhi'ië'aje jöho avo'avoho here. ² Röhu na'o gemuore ari-jarue Christian aganoho aho'obëhe na'o gemuore havoromo jemë jejëmijö ekaresiae aho'obëhe Galatia sa'are dinö'e dinö'e jëvajoho. ³ Na nege God nosi Vavuohu'o Bada Iesu Keriso'o huë baeromo ajëmijego maro raromo'irarijego. ⁴ Kerisoro God nosi Vavu hesi jöho ejahoromo nosi sisëni guomorovadeje ëhuro avevejö'e jiaje mu sisë hesi darugore javuajoho baeniahijego maro javuoröhego. ⁵ Ëhuni God-are ihoho noro mabëhe uabe va'onörovo'ejo. Iae mae.

God-are jö mae ma-gemu jio'i gö gö bogojiaje jöhoje.

⁶ Röhu jemë diehi diehi sisë'i ë'arujoho na heromo jöe barëjeve. Ëhesi bëhoho God-ro Keriso-are huë mae röjëhiromo ëhuro hesinö

rinëgadeje. God-hu ëhi ë'adoho jemë rabëni ma-burëroho hu vuonugo'i jö göho God-are jö maho hörömo ejëhoromo baejö. ⁷ Ejöho bogo God-are jö maehuje Keriso-are jö maho gemu jio'i gö gö bogojië'ego. A'i aëro jemesi simanoho sisë vaejëhoromo Keriso-are jö maho huotohuotovo majëhi'i nimö. ⁸ Noro urimë'i God-are jö maho majëhijareje. Noehu majëhijare jöho ae rahu vuonugo'i sarerëmiromo jöe gö majëhiromo jemë ëma uëvë'o: Aveho God-are jö mae hö uëvë'o God-are i'u börömoho baeruo'm'ë'e. Naehu ëhi sareri sareri ë'ë'o o aneraehu ö'idöre jioromo ruvebiromo ëhi sareri sareri ë'ë'o o ae rahu ëhi ë'ë'o no God-are i'u börömoho bae hesi javue. ⁹ No mami'e jemë'o ariromo ëhi jië'e darugo'e jö majëhijaroho röhu jaruvo na jöe gemuoho majëhi'ejo. Jemëhu baejarije jö maho ae rahu vuonugo'i jemë sarerëmiromo uëvaruoho: Ave jö göho God-are jö mae hö uëvaruoho God-are i'u börömoho bae hesi jioruome.

¹⁰ Naehu avevejö'e jajivaje jöho na na ma-aëro mae uehorovevojöro ë'e o na na God-ro mae uehorovevojöro ëhuni jajive. Na na ma-aëro rajehijöro jajive. Naehu ë'odëhi na ma-aëro rajehijöro jöho majëhi'ibejo ëhuro na bogo Keriso-are mu ajamijaje aho jevo'ibejo.

Paul-hu a majëhijaje jö maho ë jöho bogo aroho bae'i Iesuarö baejade jöhoje.

¹¹ Röhu nasi ö mueno'e na nege jemëro ave jöho avo'avoho he'irarijego. Keriso-are jö ma naehu majëhijamu hejarijoho bogo ma-aehu jabesi ma-uehorovoromo na majehare jöhoje. ¹² Bogo aehu

aevoromo jöho majehiromo böhoho huruoho majehi'irögoro a'i Iesu Kerisoro huro jöho majehijamu baejodeje.

¹³ Iesu Kerisoro majehi'i bogo Keriso-are ariböviehu majehijamu hejodeje. Jemë'o uehorovore. Naehu bogo Christian vaejë'e Jew rajo a mami mu vaeromo God rajahinövode majare evare naehu diehi diehi hi juvonövode jöho mami'e hejarijeje. Evare majare naro biririvoromo God-are ekaresiae aho'obëhe sisë vaejëvobe mu'u'amo'i ë'o gabe rovodeje. Èhuni Keriso-are jöho bogo jabesi öriroho hejodeje. ¹⁴ A'i vadune gemuore jioruomade ë aribövioho nasi Jew raje gemuoho aho'o naro iosirëmiromo Jew rajo nosi hijo miono'o jabesi jögoroho nimoromo nosi Jew rajo muoho bae avohodeje.

¹⁵ Èhi jië'e ae jevadoho röhu urimo mamu na bogo rahevë'e ma-dëre jevamu evare God-ro hesi jevojöro nijio'iraejevë'ëro ijonö huë baejevoromo hesinö rinegadeje. ¹⁶ Rinegoromo huhu nimadëhi hesi Harihoho röjehijadeje naro garomo Jew rajo nosi sa'aroho bogo a'i sa'a ioro'ioro rajo jemesirire Keriso-are jö maho majëhibe juvonövo'irodego. Röhu God-ro hesi Harihu röjehijadevaroho evaroho na bogo ë amoroho hiromo a jö'oroho baeromo ¹⁷ bogo Jerusalem amo börömoroho ajiomoromo urimo riravare apostle ömo'ömohu'oho jöho atoromo jö maho ë bae'irögoro a'i na ma-burëro öre gö va'oromo Arabia sa'are hijodeje. Hijël'ëro Damascus amore vuonorö'öromo rovodeje. ¹⁸ Amo röhu God-hu na hesi Harihu röjehijadoho vadune aho'obëhe

niö'li gemu barëjamu evare na Peter'lo jöe jörovö'li Jerusalem amore ajiomodeje. Röhu majae mabisemu hurae niö'li rabu'e ëhi hu'o hiromo va'odeje. ¹⁹ Peter iae naro garomo röhu Bada Iesuare öho James hu'o gavodeje. Röhu apostle ioro'ioroho bogo gëvë'e ma-va'odeje.

²⁰ Naehu jemesi örire jajivaje jöho God-hu geva-joho na bogo sarerëmije.

²¹ Apostle ioro'ioroho bogo gëvë'e ma-va'odeje. Jerusalem amoho Judea sa'aho nugo'li va'odoho va'o Syria sa'are Cilicia sa'are hibe juvodeje.

²² Röhu Keriso-are ekaresiae gö gö Judea sa'are raromaruoho ëho jabu nasi nu ano'ooho bogo gavareje. ²³ Nasi nu ano'ooho bogo ga'i mahejareje aëro uvavamu: Urimoho nöröro Christian aribövi nosi örire sisë'li vaejavuobe juvade höjo. Sisë'li vaejavuobe juvoromo Keriso mae uehorovarue mu mu'u'li ë'o gabe juvadoho röhu avevejö'oho Keriso mae uehorovo'iröhe jöho nöröro majëhibe juvaje höjo. ²⁴ Ëhi uvamu hejë'ëro jië'ëro nasi jöëni God mabëhe uavareje.

2

Paul-hu a majëhijaje jöho Jerusalem ekaresia a masijohuro heromo uvareje: Ëho jö mae höjo. Ëhesi jöhoje.

¹ Ëhi'oromo vadune aho'obëhe 14 barëjamu gagorovo naro Barnabas'lo gemu mae Jerusalem amo börömore vuonorö'ö ajiomodeje. Röhu Titus hu'o hu'irae baeromo ajiomodeje. ² Ajiomode hesi bëhoho God-ro uevë'ego ajiomodeje. Ajiomoromo ekaresia a masijoho jaburemu

na'lo nosi hahagu gagovorovoromo jöho atareje. Atoromo naehu sa'a ioro'ioro rajo diehi jië'e jö majëhibe juvode jöho naro huruoho majëhijodeje ë ekaresia a masijohuro avoho heruomoröhego rabëni naehu mamile vaebe rovode muoho jabumëro ahego bejöëni. Iae ëhuni avoho majëhijodeje. ³ Röhu nasi muoho bogo ahehareje. Bogo ahehoromo uevareje: Sa'a gö rajoho Jew rajo jögoroho röjëhi'ibejanëjo. O na'lo rovade aho Titus bogo Jew rajehu jio'i sa'a gö raje a jiajoho röhu jabumë bogo uövuareje: Titus baeromo Jew rajo muoho vaeromo sinoho tariojahego hu God-are nunire mae nami'irajo. Ëa masijoho bogo ëhi jië'e jöho uö'i a'i ⁴ hesi ae göëro nimareje Jew rajehu ë'aruëhi ëhi ë'oromo Titus-are sinoho tariojahojöro. Röhu jabumë ma-döëremu Christian aribövie jëvë'ëro ë'areje. Ma-döëremu Christian aribövie jioromo sisëli uehorovoromo saginiëri rueromo nosi gemuore gagovareje ga'i no Iesu Keriso-are ae gemuohuro javuë'ëro no diehi jië'e sasohë'e muoho baejë'e javuego. Ëhesi bëhoho jaburo nimareje Jew rajo nosi i'u'e muoho noro röhu maho vaemu vaeröhego. Ëhuni nimareje Titus-are sinoho tariojahojöro. ⁵ Ëhi nëgamu röhu jabesi jöho no bogo mae bogo ejëhareje ëhuro noro Keriso-are jö maho avo'avoho muebejego jemëro ë jöhemu he'irarijego.

⁶ Röhu ekaresiaehu uvoruomaje a masije hö uvoruomaje aribövioho jabumë a masijoho o ininoho naro uehorovoromo uvajeje: Iae hesi höjo. Ëhesi bëhoho God-ro gövuajeje a masi-

joho o ininoho bogo göho göho javuo'i magemuoho javuego. Röhu ë ekaresia a masijohuro naehu majëhibe juvaje jöho heromo röhu jö gö'oho bogo döroho bojemijareje ëhu'o majëhijöro. ⁷ A'iro jabumëro iae mae garomo uvareje: God-hu Peter mu bojamijadëhi ëhi nörö muoho bojamijade höjo noro Keriso-are jö maho baeromo Peter-ro Jew rajo örire majëhibe juvo'i naro sa'a ioro'ioro rajo örire ëhi majëhibe juvo'irodego. ⁸ Ëhesi bëhoho God-ro Peter darugoho bojamijadeje huro apostle muoho baeromo Jew rajoho ajëmi'iröhego. God-hu Peter darugo bojamijadëhi na'o ëhi bojemijadeje naro apostle muoho baeromo sa'a ioro'ioro rajoho ajëmi'irodego. ⁹ Ëhuni ekaresiaehu uvoruomaje masije hö uvoruomaje aribövioho James Peter John ëho jaburo garomo uvareje: God-ro huë baeromo nörö muoho bojamade hörömo na'o Barnabas'o öve ma'enaguoromo uövuareje: Jemë'o no'o uehore gemuoho javuajëjo. Noro Jew rajo nosi sa'are jöho majëhibe jijihö'i jemëro sa'a ioro'ioro rajo jabesi sa'aro va'o jöho majëhibe jirehonövorëjo. ¹⁰ Sa'a ioro'ioro rajo jabesi sa'aro va'o majëhibe jirehorëjo röhu nosi aribövi inömo bogojëvajoho ëho uehorövëvonövorëjo. Ekaresia a masijohuro ëhi uövuareje. Röhu ëhi jië'e huë baejë'e muoho iae naro vae'i nimobe rovë'e jeve.

Antioch amore Peter-hu mu sisë vaejamu Paul-hu jögoru bojamade jöhoje.

¹¹ Röhu Peter Antioch amore rovamu naro hesi nuniro hu jö aho'ahamijodeje hu mu sisë vaejë'ego. ¹² Naehu ëhi uavode hesi bëhoho

urimoho Peter-hu aevoromo Antioch rovadevare evare uvadeje: Jew rajo mu vaeromo sino tarivarue Christian aribövioho no'o Jew rajo mu bogo vaeromo sino bogo tarivarue Christian aribövioho jabu'o gemuoho javuajë uvoromo sa'a ioro'ioro rajo Christian ö mueno'ohu'o gemuoro hiromo ioho inövadeje. Gemuore hiromo i ibe rovadoho gavade Jew rajohuro James-arire jioromo ro Antioch raromamu gëgorovo uvadeje: Ësino tarivojoro nimarue ariböviehu gevë'oho na Jew rajo mu bogo vaejarue ariböviohu'o gemuore hijamu gevë'oho bijönimoruomo'ajëromo juhuonivoromo sa'a ioro'ioro rajohu'o i ijadoho vuonugo'i rori'o va'o hijadeje. ¹³ Peter-ro juhuonivoromo ëhi jië'e sareri sareri'e muoho vaejamu gagorovo Jew rajo ioro'ioroho jaburo sa'a ioro'ioro rajohu'o gemuore raromoromo i ue'aharoho vuonugo'i jabu'o ëma sarere rori'o raromareje. Rori'o raromamu gëgorovo Barnabas-ro hu'o ëma sarere va'o rori'o hijadeje. ¹⁴ Jabumëro ëhi'amu gëgorovo Paul naro mae gëromo uvodeje: Jabumë God-are jö maho bogo avo'avoho uehorovoromo ahoriroho va'aruëromo ëhuni ri'öromo Christian ae aho'obëhe jabesi nuniro namiromo Peter-are örire uavodeje: Ja Jew rajo ae javajëjo röhu Jew rajo muoho bogo uehorovo'i sa'a ioro'iorehu raromaruëhi ëhi hibe rovë'e javajëjo. Ëhi jië'oho ja rabëni sa'a ioro'ioro rajoho gorëvanuëjo. Jabu gorëvanuohuni dadibijiohoromo Jew rajo muoho baejörajo.

God-are nunire mae riravo 'iröhe hesi öroho ma-

gemu jie. Iesu mae uehorovoromo ehuro mae riravo'ejo. Ehesi johoje.

¹⁵ Röhu no Jew rajo mae javue nosi hijo miono'oho Jew raje jiohe rov'ëro. No bogo God-are jögoru rumo'e sa'a ioro'ioro rajoho javuo'i no Jew raje javue. ¹⁶ Röhu noro garomo uvarueje: Ae rahu rahu God-are nunire mae nami'i nimë'oho hu bogo Jew rajo nosi jögoroho ejego God-ro garomo hesi sisëho u'ovahego hesi nuniroho maho namijaje höjo. Öroho bogo ehioho höjo. A'i Iesu Keriso mae uehorovego God-ro hesi sisëho u'ovahego hesi nunire mae namijaje höjo. Mae nami'iröhe hesi öroho iae ëhi höjo. Noro ëhi gavë'ëro ehuni Jew rajo Christian aribövioho no'o Iesu Keriso mae uehorovë'e javue noro hu mae uehorovoromo ehuro God-are nunire mae riravo'iröhëni. No bijönague mu vaeröhe jögoru e'i ë'o garomo ehuro hesi nunire mae riravo'i ë'o ga'iröhoho. Ehesi bëhoho bogo ae gemu vadu'oho noehu mu vaeröhe jögoroho ejego God-ro göromo nosi sisëho u'ovahuego hesi nuniroho maho riravarueje. ¹⁷ Jew rajo Christian aribövioho no God-are nunire mae riravo'i naguajoho no bogo Jew rajo nosi jögoroho uehorovo'i a'i no nimarueje God-ro no Keriso'o gemu mae ramuego ehuro God-are nunire mae riravoröhëni. Ehi nimoromo no'o Jew rajo jögoru rumo'e aribövie sa'a ioro'ioro rajoho va'ëne javuanovajeje. Ehi jië'oho na no ëma uehorovoromo uvo'ejo: God-hu Jew rajo bojamuade jögoroho Kerisoro ajamuego ahoromo mu sisë vaejarue höjo. Bogo mae bogo

ëhioho uvo'ejo. ¹⁸ Naro mami'e uëbe rovodeje: God-are nunire mae riravo'ië'iroho bogo Jew rajo jögoroho ejego ëhuro God-ro nosi sisëho u'ovahuego hesi nuniroho maho riravarue höjo. God-are nunire mae riravo'iröhe öroho bogo ëhioho höjo. Röhu naehu ëhi majëhinövode jöho ahoromo uë'ibejo: Jew rajo jögoroho ejego God-ro göromo nosi sisëho u'ovahuego hesi nunire mae riravarue hö uë'ibejo naro sisë'i majëhiromo ëhuro God-are jögoroho aho'ibejo. Röhu bogo ëhioho majëhi'ejo. ¹⁹ Naro mami'e uehorovoromo uvodeje: Jew rajo jögoru ejë'oho ëhuro na God-are nunire mae nami'ejöromo Jew rajo jögoroho e'i sivoho gajuvo gavode bogo eni jevamu gagorovo uvodeje: Noehu God-are nunire mae riravo'iröhe öroho bogo ëhioho höromo ëhi uehorovodoho vuonugodeje. Na ëhi jië'e uehoroho ioro'iore gemu vuonugë'e jeve. Aehu vuovoromo ioro'iore gemu va'aruëhi na ëhi ioro'iore gemu ë öroho vuonugë'e jeve ëhuro na i'ovoromo hiromo God-are muohuremu vaebe juvo'irodëni. Keriso korosire guomadevare evare na hu'o korosire ano taemevamu guomevanovadeje. ²⁰ Guomevë'ëro ëhu'ëro na bogo nasi darugoroho o nasi uehororoho hi'irögoro a'i Kerisoro nasi dë vövöbajo'ere hiromo darugoho uehoroho bojemego hijajeje. Sa'are hijajoho God-are Harihoho mae uehorovoromo ëhuro ave sa'aroho hijajeje huro na uehorovevoromo nasi jöëni guomorovë'ëro jië'ëro. ²¹ God-hu huë mae baejavuoromo hesi Harihoho suvuoroho bojamuijadeje. Ësuvuoroho na bogo mae bogo

juahamiromo uvo'ejo: Na bogo Keriso gemu uehorovo'i a'i Jew rajo nosi jögoroho e ga'ejöjo God-ro geromo nasi sisëho u'ovehego hesi nunire mae nami'irodëni. Na bogo ëhioho uvo'ejo. Noro Jew rajo jögoroho ejego God-ro göromo nosi sisëho u'ovahuego hesi nunire mae riravo'ibejo Keriso nosi sisënioho ma-imo guomë'e jio'ibejo. Röhu bogo ëhiohoje. Ëhuni Keriso-are suvuoroho bogo juahovoromo Jew rajo jögoroho röhu maho uehorovo'ejo.

3

God-hu nosi aru'aho ajamuaje hesi bëhoho bogo noehu mu vaeröhe jögoru ejahego God-hu göromo ajamui'i a'i noehu hu mae uehorovego ajamuijaje jöhoje.

¹ Vaevë'e Galatia sa'a rajohumë sareri simano rumo'e aribövie jëve. Diehi'amu simanoho sisërëjähë'ëro sisë'ioho uehorovarujeje. Nadi ëhioho uehorovo'ibejarije. Ëhesi bëhoho Iesu Kerisohu korosire guomade jöho naro ma-sama'e majëhijamu jemë ae aho'obëhe hejarijeje. Ëhi hejarijoho röhu diehi'oromo sisë'ioho uehorovarujeje. ² Ave jöhuremu majehirego na he'iro. God-are Aru'aho baejarije hesi öroho diehi jiadeje. Na jemë Jew rajo jögoroho eromo ëhuro Aru'ahoho mana baejarijeje. O na jemë Keriso-are jöho heromo mae uehorovoromo Aru'ahoho baejarijeje. Iae mae uehorovoromo Aru'ahoho baejarijeje. ³ Röhu jemë diehi'oromo sisë'ioho uehorovarujeje. Aevoromo Keriso-are örire jji-harijevare evare God-are Aru'aho hesi darugoho

baeromo jijihonövarijeje. Ëhi jië'o'oho diehi'oromo öri vituoho jemesi darugohuremu jijiho'i nëge. ⁴Asë'e jemë Keriso-are mu öri bae avohobe rovarijoho na ë muoho ëma sisërë'ë'e. Bogo. ⁵Iae God-ro hesi Aru'ahoho ma-mabëhe bojëmiromo darugo'e mu masijoho jemesirire vae'amajeje. Rabëni ëhi jië'e darugoho bojëmijajeje. Na jemë Jew rajo jögoroho ejë'ego ëhuni ë hesi manaho darugoho bojëmijajeje. Bogo. A'i jemëro Keriso-are jöho heromo mae uehorovë'ego ëhuni ë'ajeje.

⁶Röhu Jew rajo nosi bëhoho Abraham ëhi gemuoho jiadeje. Hu'o God mae uehorovoromo ëhuro huë maho baejadeje. Ëhesi jöho God-are surire jajivoromo uvë'eje: Abraham-ro God mae uehorovamu huro ëho garomo uvade höjo: Ëhuro iae hu nasi nunire mae namijajëjo. ⁷Ëhuni jemë ga'a'aruje Abraham-are ujo ömo'ömo maho ëho God mae uehorovarue aribövie jio'amo'iramu. ⁸Iae God-ro uvadeje: Ijonö bogo Jew rajoho gemu a'i sa'a ioro'ioro rajohu'o nasi örire mae uehorovevë'ohuro ëhuro naro jabesi sisëho u'ovëho'iramu nasi nunire mae riravoruomajë uvoromo ë jö mabëhoho Abraham-are örire majahijadeje. Huhu majahijade jöho God-are surire jajivoromo uvë'eje: God naro ja ajami'iramu ëhuro sa'ae dinö'e dinö'e aho'obëhe nasi huë maho baebe va'oruomajëjo. ⁹Ëhesi bëhoho Abraham-ro God mae uehorovamu God-ro hesi örire ma-mabëhe ajamijë'ëro ëhuni ae rahu God mae uehorovë'o'oho God-hu Abraham ajamijadëhi ëhi ma-mabëhe ajamuijajeje.

¹⁰O ae rahu uvë'o'oho: No God-hu bojamuade

Jew rajo jögoru ejaho'i ë'ë'oho ëhuro hesi nunire mae riravo'ejare uvë'oho ëhi jië'e aribövioho God-ro i'ue bojëmego bae hesi jëve ë jöho bogo e barëjë'ego. God-are surire jöho ëhi uvë'eje: Mu vaeröhe jögoru surire jajivo'amadoho ae rahu ë jögoru bogo e barëjë'oho God-are i'uoho bae hesi jëvájëjo. ¹¹ Aehu hesi darugehu Jew rajo jögoru e'i ë'ë'ohuro bogo ëhuro God-are nuniroho maho riravarueje. Ejöho iae ma-va'orahoroje. Ehesi bëhoho God-are surire jöho ëhi uvë'eje: Ae rahu God mae uehorovoromo ëhuro hesi nunire mae riravë'oho ë ariböviohuremu maroho raromoruomo'ajëjo. ¹² Aehu hesi biriri baeromo Jew rajo jögoru e'iröhoho ëho mue gö jio'i mae uehorovoromo uvë'oho: Hesi God-ro ajamui'ajë uvë'oho ëho göje. God-are surire jöho ëhi uvë'eje: Ae rahu Moses-are jögoru e barëjë'ohuro ëhuro maro raromoruomo'ajëjo. Eho bogo God mae uehorovego God-hu mae ajamui'ajë uvo'iröhe jöho jio'i nosi birivoromo mu vae'iröhe jöhoje.

¹³ Röhu noro ë jögoroho ahë'ëro ëhu'ëro i'u börömoho mana bae hesi javue. E'i'u börömo bae'iröhoho Kerisoro no'o röromo ë i'uoho baeromo ëhuro noehu bae'ibejarohe tugohahuadeje. Ehesi jöho God-are surire jajivoromo uvë'eje: A ijo döre iromë'oho ë hesi bëhoho ë aho God-are i'u börömoho baejë'ëro jië'ëro ëhuni ijorohe iromaje höjo. Ehi jajivë'eje. Röhu Kerisoro ijo döre ëhi iromoromo ëhuro nosi jöëni i'u börömoho God-aro baeromo ëhuro noehu bae'ibejare i'uoho tugohahuadeje. ¹⁴ Kerisohu nosi i'u ëhi tugohahuade hesi

bēhoho iae naro majēhi'iē'e. Urimē'i God-ro Abraham mae uavadeje: U'emu naro jemē mabēhe ajēmi'iramu maro raromo'arujējo. Rōhu Iesu Kerisoro noehu bae'ibejare i'uoho tugohahuadeje ēhuro God-hu Abraham-mē ajēmi'irōhēni uavadēhi sa'a ioro'ioro rajoho jemē ēhi ajēmijego maro raromo'irarijego. Noehu hu mae uehorovaruhuro ēhuro God-hu hesi Aru'aho bojamui'i uōvuadēhi ēhi bojamuijego noro bae'irōhego. Iae ēhuni Kerisoro noehu bae'ibejare i'uoho tugohahuadeje.

Urimo God-hu hesi aribōvi ajēmi'irōhe jōgoroho Abraham majahiro mo ijonō mu vaerōhe jōgoroho Israel rajo bojēmijade ē jōgoru niō'i jabesi jōhoje.

¹⁵ Nasi ō mueno'e noehu ataruēhi jiē'e jōho jōvo'irōgoro ē'e jemēro ēho uehorovego jō bēhoho juvo bu'ō'irōhego. Ae niō'iehu jō gemuore uehorovoromo mae uarovē'o ho: Noehu jōrovarue jōho iae ēhi jiemu jio'a'ajē uarovē'o ho aho jō gōho bogo baro nosi jō gemuroho havo'ē'ō o aho'ē'ō.

¹⁶ Ēhesi bēhoho God-ro Abraham'o hesi ujohu'o mae uēbe rovadeje: Naro jemē ajēmi'ejōjo. Rōhu God-are surire jajivare jōho bogo uvē'eje: Jasi ujoho aho'obēhe ajēmi'ejō uvo'i a'i uvē'eje: Jasi ujoho ajami'ejōjo. Ēhesi bēhoho a uje gemu ajami'irōhēni uavadeje. Ujoho iae Keriso jiadēje. ¹⁷ Ēhesi bēhoho naro majēhi'irōgoro ē'e. Urimē'i God-ro Abraham-are ōrire jōgoroho bojamiro mo jōho majahi barēromo rōhu uavadeje: Na jōvode jōho bogo vuonugo'i iae na ajēmi'ejōjo. Ēhi uavē'ēro va'o va'o va'o vadune aho'obēhe 430 ěmino'e barējamu ijonō mu vaenōvo'irōhe

jögoroho bojëmijadeje. Bojëmamu röhu bogo ëhuro God-hu ajëmi'iröhe jögoru Abraham bojamijadoho tugoho'i a'i God-hu ajëmi'iröhëni mae jövade jöho ëhi jiemu jiobe rovadeje. ¹⁸ Noehu mu vaenövoröhe jögoroho ejahoromo ëhuro God-are suvuoroho mana bae'ibejo no uvo'ibejo: God-ro no ajamui'i Abraham mae uavë'ëro bogo ëhunioho hesi maho bojamui'i a'i huro gavade noro mu mae vaejamu gagorovo iae ëhuni hesi suvuoroho mana bojamuade höjo. Röhu bogo ëhiohoje. God bogo Abraham-are mu maho garomo hesi suvuoroho manaho bojami'i a'i God-ro no ajamui'i Abraham uavë'ëro ëhuni hesi suvuoroho Abraham bojamadeje.

¹⁹ Noehu mu vaenövoröhe jögoru ejahamu God-hu hesi suvuro bogo mana bojamuijë'oho hu rabëni mu vaenövoröhe jögoroho bojamuadeje. God-ro ajamui'iröhe jöho urimo bojamuijë'ëro ijönö noehu mu vaenövoröhe jögoroho bojamuijadeje noro garomo uvoröhego: No God-are jögoru aharue aribövie javuajëjo. Noehu mu vaenövoröhe jögoroho bojamuijadeje ma-jahuri hebe uehorovobe va'ojuvo God-hu ajami'iröhëni uavade aho Abraham-are uje gemu Kerisoro rovego evare noehu mu vaenövoröhe jögoroho barë'iröhego. Röhu noehu mu vaeröhe jögoru God-hu bojamui'ie'adevaroho evaroho bogo ahoriroho nosi öriroho bojamui'i a'i ë jöho anerae bojëmamu jabumëro rueromo God'o no'o jiarue ririre namiromo nosi öri avohahuonövade aho Moses bojamamu huro ë jöho baeromo no bojamuijadeje. Ëhi'adeje. ²⁰ Röhu ae

göehu göehu jö mevä'oho ae göero rueromo öroho avohëhego jöho juvo bu'öjajeje. O ae gemuehu jö bojamuijë'oho a göho bogo rueromo jö bojamui'iröhe öroho avohahuo'ë'e. Ëhesi bëhoho God-hu no ajamui'iröhe jö Abraham bojamadevaroho huro sivue ë jöho Abraham bojamadeje.

Noehu mu vaeröhe jögoru God-hu bëhoho rabëni bojamuade jöhoje.

²¹ Ajamui'iröhëro God-ro Abraham jöe gö gö majahijë'ëro röhu ijonö noehu mu vaeröhe jögoroho bojamuadeje. Ëhi ë'adohuro na ëhuro urimo uavade ajamui'iröhe jögoru öroho ahadeje. Bogo mae bogo. Ëhesi bëhoho mu vaeröhe jögoroho God-ro bojamuego noro ejahoromo ëhuro daruge baeromo maro raromo'ibejo noehu mu vaeröhe jögoru ejaruohuro ëhuro God-are nunire mae riravo'ibejo. ²² Röhu God-are surire ëhi uvë'eje: Ae aho'obëhe dinö'e dinö'e raro-maruoho sisëro ruahö'öjavuë'e höjo. Ëhi jajivë'eje. Ëhu'ëro jiël'ëro mu sisë vuonugo'i God-are suvuro baelië'iroho ë hesi öroho ma-gemu jie. Ëöroho Iesu mae uehorovo'iröhohoje. Ae rahu Iesu Keriso mae uehorovë'ohuro ëhuro iae God-are suvuro maho baejarueje Keriso mae uehorovarue aribövioho no God-ro ajamui'i uövuë'ëro jiël'ëro.

²³ Noehu Keriso mae uehorovë'oho God-ro ma-marö ramuajeje. Ëhesi majaho jaruvoje. Röhu urimoho ë maja bogo rovadevare no tövavuë'ëro jiël'ëro bogo ruëroho numëroho

va'i ma-Jew rajehu mu vaeröhe jögoru hesi ahariremu raromobe rovaraje. Ëhi'obe rovaroho ijönö Keriso mae uehorovo'iröhe öroho huruorohadeje. ²⁴ Aehu asisö'lo söromo avo'avoho muebejëvobe va'ego asisö'ehu ma-aharirehu va'aruëhi Jew rajehu mu vaeröhe jögoroho ëhi jiadeje. No Jew rajo jögoru ahariremu asisö'onö'e raromobe rovamu Kerisoro sa'are rovadeje. Jögoru hesi aharire raromare hesi bëhoho öre röjahuijego noro Keriso mae uehorovoromo ëhuro God-are nunire mae riravo'iröhego. ²⁵ Röhu jaruvoho noehu Keriso mae uehorovo'iröhe majaho rovë'eje. Ëmajaho rovë'ego no bogo ë mu vaeröhe jögoru hesi ahariroho raromarueje.

²⁶ Jemë ae aho'obëhe Keriso mae uehorovoromo Keriso'lo gemuore bimuvë'ëro ëhu'ëro jemë God-are aboji harihu'e jëve. ²⁷ Ëhesi bëhoho bapataeto vaejarijohuro ëhuro Keriso'lo gemuoro bimuvoromo jemëro Keriso-are muoho niögu i'lo va'ëne ëhi jemesi sinore io'amë'e jëve. ²⁸ Ëhuni Jew rajohu'lo sa'a ioro'ioro rajohu'lo jemë bogo hahagu hahaguoho jëvo'i Keriso'lo gemuoro havë'e jëve. A jabesi muemu vaejëho'i arijaruje ahu'lo a uno'ohu'lo bogo hahagu hahaguoho jëvo'i Keriso'lo gemuoro havë'e jëve. A'lo magonaho'lo bogo hahagu hahaguoho jëvo'i Iesu Keriso'lo gemuoro havë'e jëve. Jemë ae aho'obëhe Iesu Keriso'lo gemuoro jëve. ²⁹ Keriso-are ariböviëro jëvë'ëro ëhu'ëro jemë Abraham-are uje jëve. Ëhuni mami'e God-ro Abraham'lo hesi ujohu'lo diehi ajamui'iröhëni Abraham uavadëhi iae jemë

ëhi ajëmi'iramu mae jëvo'ë'e.

4

Iesuro sa'are rueromo ajamuijë'ëro ëhu'ëro no bogo ma-muemu vaemu vaejarue aribövioho va'ëne javuo'i God-are aboji harihu'e javue. Ëhesi jöhoje.

¹ Röhu ave uhu jöhu'o uë'ië'e. Harihoho bise'eje röhu ijönö vavu hesi sionoho bae'ië'ëro ëhu'ëro ë vavuehu muebe'amaje inömoho hesi harihu hesi ihoro jio'ame. Ëhi jie röhu a bise'ego mu vaemu vaejarue ahuni aehu ë'aruëhi harihu hesi örire ëhi ë'arueje. ² Aëro hu jögoroho bojamibe hesi maho sisëho muebejahobe va'arueje hujeji hesi vavuehu uvade majaho rueröhego. ³ No ëhi javuadeje. Urimoho no asisö'o va'ëne javuadeje. Noro uvareje: Aru'ahe gö mue gö masijoho höromo ëma imo ëhemu uehorovoromo muoho vaejëhemu vaejëhonövareje. ⁴ Ëhi'obe rovaroho röhu majae eni jiamu gagorovo God-ro hesi Harihoho nugö'öjumu sa'are rovadeje. Rovamu ma-magonahëro hu rahadeje. Rahamu hu Jew rajo nosi jögoru aharire jioibe rovadeje ⁵ ëhuro Jew rajo jögoru aharire sisë'i raromaroho ajamuego no mae javuoromo God-are aboji harihu'e javuo'iröhego. ⁶ Jemë hesi aboji harihu'e jëv'ëgo God-ro hesi Harihu hesi Aru'ahoho nugö'öjumu nosi dë vövöbajo'ere abo hijë'ëro uvajeje: Apajo. ⁷ Ëhu'ëro jië'ëro jemë ae gemu gemu bogo ma-mu vaemu vaejaruje aribövioho jëvo'i a'i God-are aboji harihu'e jëve. Hesi aboji

harihu'ëro jëvë'ëro God-ro hesi darugoho bövioho bise'oho jemë i'imëmi'iramu ujuoho'aruje.

Paul-hu Galatia ekaresia jabesi jöëni nurunuru-made jöhoje.

⁸ Röhu urimoho God-are jöho bogo henövarijeje. God-are jö bogo hejarijevare evare ëma sarerivoromo uvonövarijeje: Aru'ahoho bövioho bise'oho masije höromo ëhemu uehorovoromo sisë'i raromonövarijeje. ⁹ O jaruvoho jemë iae God birohë'e jëve ë hesi bëhoho God-ro jemë birohëvë'ëro. Röhu jemë mamile asisö'lo majëhijanovarue jögorohemu ejëhoromo aru'ahe gö gö masije hö uehorovarijëhi ëhi asisö'lo majëhijanovarue jögoru göho ejëharujeje. Asisö'lo majëhijanovarue jögoroho ejëhoromo sarerivoromo uvarujeje: No Jew rajo mu vaeröhe jögoru ejëhë'oho ëhuro God-are nunire mae riravo'ëjarëjo. Röhu ejëhë'oho bogo ëhuro maho riravo'aruje ë jöho bogo eni jië'ëro. ¹⁰ Ëjögoroho ejëhoromo gavarujoho majaro huraro manaeroro vaduniro rovego gagorovo uvarujeje: Ëmajaho maja masijo rue'amaje majaho höjo. Ëmajaho avo'avoho uehorovë'oho God-ro göromo rajahui'ajëjo. Röhu ëhi jië'oho sisë'i uehorovarujeje. ¹¹ Na jemesi jöëni juhuoninegavave naehu jemëni vaebe rovode muoho sisërëjöëni.

¹² O asë'e nasi ö mueno'e na jemesi jöëni vavaenego'ego uëve. Naehu majëhi'ië'aje jöho nadi bijönimore. Jemë bogo Jew rajoho jëvë'ëro Jew rajo mu vaeröhe jögoroho bogo

uehorovonövarijeje. Na Jew raje jeve röhu Jew rajo mu vaeröhe jögorohemu uehorovodoho vuonugë'ëro jemë va'ëne jeve. Ëhuni naehu God-are nunire mae nami'irodëro Jew rajo jögoru bogo uehorovo'i Keriso gemu mae uehorovajëhi jemë'o ëhi ë'ore. Urimoho jemë na bogo sisë'ioho vaejevonövarijeje. ¹³ Jemë'o uehorovore. Naehu jemë'o aevo'i hiromo Keriso-are jö ma majëhijode hesi bëhoho na guomo guome baegoro jemë'o aevo'i hiromo jöho majëhijodeje. ¹⁴ Nasi guomo guomohuro jemë esi'esiëmanovodeje. Röhu jemë na bogo bijönegoromo nuni juhuoninioho baejarijeje. A'i ma-mabëhe rajehijarijeje. God-are aneraëro o Iesu Kerisoro jemesi örire ö'ego mabëhe rajahi'ibejarijëhi ëhi gemuoho jemëro na rajehijarijeje. ¹⁵ Rajehiromo evare majare nasi jöëni nimoroho avoharijeje. O jaruvoho bogo ëhioho nimoroharujeje. Ëhesi bëhoho rabënivo bogo nasi jöënioho nimoroharujeje. O urimoho jemë eni jëvo'ibejo ri'öromo jemesi nuni baje jahoromo bojemi'ibejarije o bövie bise'e bojemi'ibejarije. Ajemiromo ëhi'o'ibejarije. Iae na mae uëve. ¹⁶ Jemë ëhi rajehijarijeje. O jaruvo naehu jemë God-are jö maemu majëhijodoho na jemë ëhuni uvö: Nöröro nue huodaguoromo ë'ajëjo.

¹⁷ O Jew raje sareri jö röjëhijarue aribövioho ëho jaburo jemë sanuëmiromo rajëhijarueje jemëro jabesi ijore ijore jijih'o'irarijego. Röhu sisë'i uehorovoromo ëma döëremu ë'arueje. Ëhesi bëhoho jaburo nimö jemëro Paul na uehorovevarujoho vuonugo'i jabumë gemu rajëhi'irarijego. ¹⁸ Röhu

jemëro mu maemu uehorovo'irarijego aehu jemë rajëhijë'oho ëho bogo sisëhuje. Naehu jemë'o hiromu jemë rajëhijë'oho o na jemë'oho bogojevamu ae göehu jemë rajëhijë'oho iae maeje. ¹⁹ O asë'e nasi aboji harihu'ohumë vaeve'e jëve. Magonahehu raho'i hara'uoromo huë vavaene börömo baeromo harihu baegoro evare huë ma baejaruëhi na'o ëhi jeve. Na'o jemesi jöëni huë vavaene bogo bise'oho baeje hujeji Kerisohu uehorovajëhi jemë'o ëhi uehorovo'irarijego. ²⁰ O asë'e avevejö'oho naru jemë'o hi'ibejo na dë mae jevo'ibejo. Jemë'o hiromu naehu uru'ö jö jajivajoho vuonugo'i jöho ma-u'emu majëhi'ibejo. Röhu na jemesi jöëni uehorovajoho bogo eni jevoromo ëhuro nurunuruege.

Magonahe niö'i jabesi ihoho Hagar'o Sarah'o jabesi uhu jöhoje.

²¹ Jemë ae göëro sarerivoromu uvarujeje: Jew rajo mu vaeröhe jögoru noehu birivoromu ejahë'oho ëhuro God-are nunire mae riravo'ejarëromo ë jögorohemu uehorovarujeje. Jemë ë jögoroho iae uehorovarujeje röhu hesi jöho bogo avoho hejarujeje. ²² Ejemëhu bogo avoho hejaruje jöho naru majëhi'ie'e. Urimoho Abraham harihe niö'i jëvade höjo. Harihu göho hesi muemu vaejahaje magonaho ihe Hagar-ro rahade höjo. Harihu göho hesi ihoho Isaac hesi mahiromu baruohu'o juvaje magonahohuro rahade höjo. ²³ Röhu harihu göho muemu vaejahaje magonahohuro nosi magonahehu ë'aruëhi ëhi'oromo

dë'iraeromo hesi harihoho rahade höjo. A'i harihu göho Isaac God-ro Abraham ajami'i uavadohuro ëhuro vaboro mae dë tiojë'ohuro rahade höjo. Ëhi'are höjo. ²⁴⁻²⁵ Röhu ëho bisemu uhu jöe jianove. Magonahe niö'i jabesi bëhoho iae God-hu hesi aribövi muebejavuo'iröhe jögore niö'i he'iröhoho jëve. Abraham-are muemu vaejaje magonahe Hagar-are bëhoho ëho God-hu Jew rajo mu vaeröhe jögoru bojamamu Moses-hu Arabia sa'are Sinai dahorure hiromu baeromo bojamuadeje. Ëhesi bëhoho Hagar-hu avare muemu vaeromo sisë'i hijadëhi Moses-hu bojamuade jö hesi ijore ijore jijiharue ariböviohuro sarerivoromo uvarueje: Noehu nosi biririvoromo ë jö ejahë'ohuro ëhuro God-are nunire mae riravo'ejarëromo ë muohemu vae'i sivoho gavarueje. Ëhu'ëro Hagar-hu avare muemu vaeromo sisë'i hijadëhi ë ariböviohuro ëhi sisë'i raromarueje. Jaruvo jiaje Jerusalem amo rajohu'o Jew rajo ioro'iorohu'o ëhi jië'e muohuremu vaeromo sisë'i raromarueje. ²⁶ A'i Jerusalem amo göho bogo sa'aroho jio'i ö'idöre jiaje amore jioruomaje ariböviohuro uvarueje: Bogo nosi biriroho baeromo God-are nuniroho maho riravo'i a'i Kerisoro ajamuego God-are nuniroho maho riravarue hö uvoromo bogo muoho sivohoromo sisë'ioho raromo'i mae raromarueje. Röhu ë amo hesi ado sirino'oho Kerisore aribövie no javue. ²⁷ Ëhesi jöho God-are surire uhu'e uvë'eje:

Dë tiojë'e magonahoho jero sine sasohonëjo.

Bogo rahoromo vi'ehi baejanue magonahoho jö'e

dadovoromo nimorohonëjo.

Uvonëjo: Baru'o hijaje magonahoho ado sirino'ooho ma-jianovo'i

baruehu remo va'ade magonahoho ijonöho ado sirino'e marohë'e mae jevo'ajëjo.

²⁸ Nasi ö mueno'e God-hu Abraham ajami'iröhe jö bojamijadohuro ëhuro hesi vaboro mahuro Isaac rahadeje. God-hu ajami'iröhe jö Abraham bojamijadohuro ëhuro Isaac baejadëhi ëhi God-hu no ajamui'iröhëro Abraham mae uavadohuro ëhuro jemë God-are aboji harihu'e jëve. ²⁹ Röhu göho sa'are magonahehu ë'aruëhi ëhi'oromo hesi ma-rahade harihohuro ri'öromo God-are Aru'ahehu vëmu ajamamu rahade harihe Isaac huë vavaene bojaminövade höjo. Jaruvoho iae ëhi gemuohoje. Sa'are ma-raromarue ëhi jië'e ariböviohuro ri'öromo God-are Aru'ahehu ajamuijego i'ovoromo raromarue aribövioho huë vavaene bojamuiruomajeje. ³⁰ Röhu huë vavaeni bojamuijarue aribövi jabesi jöho God-are surire ëhi uvë'eje: Muemu vaejaje magonaho hesi harihohuro mae hijaje magonaho hesi harihohu'o gemuoroho bogo namiromo vavu jasi sionoho baeromo bövioho bise'ooho bae'a'ajëjo. Ëhuni muemu vaejahaje vëmohu'o harihohu'o babu'öjëvego rori'o va'irarëjo. ³¹ Nasi ö mueno'e Keriso-are aribövioho no bogo avare muemu vaeromo sisë'i hijade magonaho hesi aboji harihu'ehu javuanovo'i a'i vaboro maehu Abraham'o mae hiromo juvaje magonaho hesi aboji harihu'o va'ëne javuanove.

5

Röhu maho bogo sisë'ioho raromo'i biririvoromo mae raromo'iröhe jöhoje.

¹ No bogo Jew rajo mu vaeröhe hesi darugoroho raromo'i mae raromo'iröhego ëhuni Kerisoro no maroho ramuadeje. Ëhu'e jiaje nadi röhu maho ëhi jië'e mu hesi darugoroho va'o raromo'i a'i biririvo riravoromo maro raromore.

² Röhu ave jöhuremu here. Paul naro majëhi'ie'e. Aehu jemë sarerëmiromo uëvaruoho: Jew rajehu ë'aruëhi jemë'o ae uëvego jaburo jemesi sinoho tarivëho'irarëjo ëhuro jemë God-are nunire mae riravo'irarije ëhi uëvaruoho nadi ejëhore. Ejëhë'ooho jemë bogo Keriso gemu mae uehorovo'i Jew rajo jabesi muohu'o uehorovo'aruje ëhuro God-are nunire mae riravo'irarijëro. Jemëhu ëhi uehorovë'ooho Kerisoro diehi ajëmi'ë'e God-are nunire mae riravo'irarijego. Bogo ajëmi'ë'e. ³ Röhu ave jö röhu maho majëhi'ie'ajoho jemesi ëhuremu here. Ae rahu Jew rajo jögoru eromo uëvë'ooho: Nosi sinoho tarivahuohego no God-are nunire mae riravo'irarë uëvë'ooho Jew rajo jögoru vituohu'o aho'obëhe e barë'iröhoho ëhi jië'e i'u'e muoho baeruomo'ë'e. ⁴ O jemë ae göëro Jew rajo jögoru hesi ijore ijore jijiharujeje ëhuro God-are nunire mae riravo'irarijëro. Ëhi ë'arujohuro ëhuro Keriso boremi'öjë'e jëve. Keriso boremi'öromo ëhuro God-hu huë baeromo jemë ajëmi'iröhe mu öroho tugohë'e jëve. ⁵ A'i no God-are Aru'ahohuro ajamuijë'ëro ëhuro Keriso mae uehorovoromo uvarueje: O

mabēhe hōjo. U'emu God-are nunire mae riravo'ejarōromo ēhuni huē mae raromoromo muebejō ēhi javuorōhego. ⁶ No Iesu Keriso'o gemuore javuē'iroho Jew rajehu ē'aruēhi nosi sino tarivahuē'ooho o bogo tarivahuē'ooho iae hesije. Keriso mae uehorovoromo a huē baejēv'ōoho ēhemu bōrōmohoje.

⁷ Urimoho jemē mu mabēhe vaebe rovari-jeje. Rōhu God-are jō ma ejahobe rovarijoho raro ahēvamu vuonugarijeje. ⁸ Bogo God-hu dinēmijadeje jemēro Keriso-are jōho vuonugojōro ē hesi bēhoho huro jemē hesinō rinēgajēro jiē'ēro. ⁹ Aēro ave uhu jōho atoromo uvoruomajeje: Dē huaje osoho ma-bisemu jioromo rumorovoromo ioho bōrōmo mae dē huaje hōjo. Ēhesi bēhoho mu sisēro rumorovoromo bōrōmorijajeje. Sareri jō rōjēhijarue aribōvioho nadi ejēhore. Jabesi jō sisēhuro jemē rumorovēvo'ē'e. ¹⁰ Ēhi jie rōhu jemē'o na'o Badare gemuore javuē'ego naro jemesi ōrire mae uehorovoromo uvajeje: Jemē jō maho bogo vuonugoromo jō gōho uehorovo'arujējo. O jō gōho naro uvajeje: Jemesi simano ijumēhaje aho nani a bōrōme o nani a bise'e hōjo. Iae hesi hōjo. Rōhu ē ahuro God-are i'uoho iae bae'a'ajējo. Na ēhi uehorove.

¹¹ Nasi ō mueno'e naro urimo ae uēnōvodeje: Jemē God-are nunire mae riravo'iē'iroho Jew rajo nosi jōgoroho eromo jemesi sinoho tarivorējo. Sino tarivē'ooho ēhuro God-are nunire mae riravo'arujējo. Ēhi jiē'e jō majēhinōvodoho vuonugē'e jeve. Rōhu aēro sareri'e atoromo uvarueje: Nōrō ē jōho bogo vuonugē'e hōjo.

Röhu ëhi jië'e jöho majëhi'ibejo aho nasi öriroho bogo bijönimoruomo'ibejo. A'i Jew rajo jögoru ejaho'iröhe jöho na bogo majëhijajeje. Ehuni aëro Kerisohu korosire guomade jö naehu majëhijajoho bijönimoruomajeje. ¹² O jemesi simano huotovëharue aribövioho sareri aribövie jioruome. Jabumë sino tarivo'i nimë'o'oho rabëni sinoho bogo tarivo barë naho nahovoromo ruruhö'öjarueje.

¹³ Nasi ö mueno'e God-hu hesinö rinëgade hesi bëhoho jemëro bogo Jew rajo mu vaeröhe jö hesi darugoroho raromo'i a'i mae raromo'irarijego. Ehü jïe röhu nadi uvore: E'mu vaeröhe jö hesi darugoroho bogo raromo'i mae raromaruëromo jemesi sinehu nimaje mu sisëho vae'i a'i göëro göho huë baerovoromo muoho ajamirovore. ¹⁴ God-hu Jew rajo bojamuijade jögoru hesi bëhoho ma-gemuje. Jaehu jasi arijo'arije rajahirovanuëhi jasi ae gemuoho ëhi rajahinëjo. ¹⁵ Röhu jemë mahehu öehu muorovanovoromo hutitimobe jijihë'o'oho gavë'i ëhi jië'o'oho ë'ore. Ehuro ijumorovo barë'aruje.

Sinohuremu nimoromo vaejarue muohu'o God-are Aru'ahehu nosi dë vövöbajo'o huotovahuego vaejarue muohu'o ë mu niö'i jabesi jöhoje.

¹⁶ A'i ave jöho na uëve. Ua'i arirego God-are Aru'ahohuro jemesi dë vövöbajo'oho huotovëho'iro maro raromo jijihonövo'irarije. Ehü ë'ë'o'oho jemesi sinehu nimaje mu sisëho bogo enövo'aruje. ¹⁷ Sinehu nimajohuro God-are Aru'ahehu nimajoho nijio'irae'i God-are Aru'ahehu nimajohuro sinehu

nimajoho nijio'iraejajeje. Ĕmu niö'iohuro ěhi umogihorovajeje. Ĕhu'ěro jiĕ'ěro jemĕ mu rabe vae'i nĕgĕ'oho bogo eni jĕve. ¹⁸ Rĕhu God-are Aru'aho hesi ijore ijore jijiharujoho ěhuro bogo uvo'a'aruje: Nosi biriroho baeromo mu vaerĕhe jĕgoroho ejahoromo ěhuro God-are nunire mae riravo'ejarĕromo ě jĕgoroho bogo uehorovo'anue. ¹⁹ Rĕhu sinehu nimaje mu sisĕho diehi jio'amajoho iae va'orahoro jie. Ĕhi jiĕ'e mu vaejĕ'iroho ōĕro jijihanovarueje. Va'inumi'e muoho vaejarueje. Biriri'ĕvoromo bĕvie bise'e ěma ě'arueje. ²⁰ Aehu avohare inĕmo sisĕho masije hĕromo uvene aho rĕjahijarueje. Iro oso'e vaejarueje. Nue huodamirovarueje. Muorovarueje. Ae gĕ jabesi mu mahuni dĕ vĕrĕnimarueje. Vĕrĕ'iraejarueje. Ae gĕ iosirami'irĕhohuremu uehorovarueje. Bogo agane gemuoho vaerovo'i adovorovoromo uehore gĕ gĕ baejarueje. ²¹ Ae gĕ jabesi bĕviĕni bise'ĕni ganiganimarueje. Jove iromo simane huotorovarueje. Jove iromo simane sisĕrĕromo bĕvie bise'e ě'arueje. Ĕhi jiĕ'e mue gĕ gĕ ě'arueje. Naehu uĕvodĕhi rĕhu maho uĕ'ĕjo: Ĕhi jiĕ'e mu vaejĕ'oho God-hu muebejaje ōri ari'eroho bogo va'oromo maroho raromoruomo'ajĕjo. Sinehu nimaje mu sisĕ hesi bĕhoho ěhije. ²² A'i God-are Aru'ahuhu dĕ vĕvĕbajo'o ri'ĕjĕhĕ'ohuro ěhuro ae gĕ uehorovĕvarueje. Nimoroharueje. Huĕ mae raromarueje. Ma-taemorovoromo sisĕho uehorovoromo vuonugarueje. Huĕ baeromo ajĕmijarueje. Mu mae vaejarueje. Biririvarueje. ²³ Bogo dĕroho bamorovo'i

ma-avoho raromarueje. Taemo raromarueje. Ëhi jië'e muoho mu vaeröhe jögorohuro bogo ahajeje. ²⁴ Ae rahu Iesu Keriso-are aribövi javuë'oho Kerisohu korosire ijumorovadëhi ëhi nosi uehoro sisëho o nosi sinehu bövi bise'lo nimajoho ëho no ioro'ioemu ijumë'e javue. ²⁵ God-are Aru'ahohuro gemuëro darugoho bojamuijë'ëro ëhu'ëro maro raromarueje. Ëhuni hesi Aru'ahuhu diehi jië'e mu nimë'oho ëhuremu vaebe jijihonövo'ejo. ²⁶ No bogo nosi sivuoho uehorovoromo döroho bamorovoromo bogo ri'öromo göëro gö hesi dëho iahoromo jö göho göho ato'ejo. O ae gö hesi mu maho garomo bogo dëho vörönimo'ejo.

6

Ae göehu gö ajamirovoromo i'u'e mu nigemahorovo'iröhe jöhoje.

¹ Nasi ö mueno'e ga'irarije ae gemu mu sisë vaejamu gavë'oho God-are Aru'aho eja-haruje aribövioho jemëro ëhi jië'e aho ma-u'emu ajamirego hu mu sisëho vuonugo'i röhu maho avo'avoho juvo'irovo. Röhu jemesi arijo'arije avoho garorovoromo ajamire. Sisëhuro jemesi dë vövöbajo'ere bijëhego jemë'o ëhi jië'e mu sisëho vaejogo rireromëvojöëni uëve. ² Uehoro sisë huë vavaene rabe rovë'oho ajamirovoromo nigemahorovore. Ëhi ë'ë'oho Kerisohu bojamuade jögoroho ejaho'aruje. ³ O ae gö jabesi sivue uehorovoromo uvë'oho: No a masijëro javuë'ëro aho bogo ajëmi'ëjarë uvë'oho ëma saramirovarueje. ⁴ Ae gemu gemu jemesi muoho

sivu sivue mevorovoromo gare mae o sisë vaejë'e jëvego. Mae vaejë'e jëvamu gavë'o'oho jemesi muohuremu garomo nimorohë'i jijih'o'aruje. Bogo ae gö jabesi muohu'o jemesirohu'o gemuoroho havoromo garomo uvo'a'aruje: Nosi muohuro jabesiroho iosiramijajëromo nimoronimorohë'i jijih'o'aruje. ⁵ Èhesi bëhoho ae gemu gemu mu diehi diehi vaejaroho ë hesi manaho ëhi baeruomo'ë'e God-ro ëhi bamë'ëro.

⁶ Aehu Keriso-are jö bëhi rjöhijamu jemëhu hebe va'ë'o'oho bövie bise'e mana ajëmire. Èhi jië'o'oho iae maeje.

⁷ Nadi sareramirovore. A vadu'o'oho God bogo sarerami hesi jëve. Diehi jië'e ijo bajo öjë'o'oho iae ëhi jië'e nu ano'e gemuoho ri'amo'iramu gagovo'amo'anue. ⁸ Èuhu jö hesi bëhoho ëhi jie. Ja ae rahu sinehu nimajohemu ömë'o'oho ëhuro ijönö sisë mana baeromo guomo'a'anue. A'i Aru'aho hesi mu vaejë'o'oho ëhuro ijönö maior'ioremu maro hi'a'anue. ⁹ Èhuni mu ma vaejaruoho bogo u'uvo'ejo. Bogo u'uvoromo dë vövöbajo'o sisërëovoromo mu vuonugë'o'oho ëho majaho ruel'iramu evare mana mabëhe gagovo'ejo. ¹⁰ Èhu'ëro jië'ëro maja baejaruire ae aho'obëhe ajëmi'ejo röhu nosi Christian aganoho avo'avoho ajëminövo'ejo.

Ave surire jajivade ijo tugoho'i jöhoje.

¹¹ Nasi övehu masijo jajivo'amajoho gare.

¹² Ma-sino hesi muohuni nimoronimorohë'i jijih'o'i nëgaje ariböviohuro biririvoromo jemesi örire uëruomajeje: Jew rajo noehu sino tarivaruëhi ëhi jemë'o jemesi sinoho tarivorëjo

ëhuro God-are aribövie jëvo'iröhe. Rabëni ëhioho uëruomajeje. Jabumë uehorovoromo uvarueje: Kerisohu korosire guomade jö noehu mae uehorovaruohuni ëhuni nosi sa'ae gemuoho Jew rajëro huë vavaene bojamuiruomo'ajëjo. Röhu noehu sa'a ioro'ioro rajo uëvë'o'oho: Jemë'o Jew rajo nosi muoho vaeromo sine tarivorë uëvë'o'oho ëhuro nosi sa'a rajohuro huë vavaenoho bogo bojamui'ajëjo. Huë vavaenoho bogo bojamui'ajëromo ëhuni sa'a ioro'ioro jemesi örire uëvarueje: Jemesi sinoho tarivorego God-are aribövie jëvo'irajo. ¹³ Röhu Jew rajo mu vaeromo sino tarivoruomaje ariböviohuro Jew rajo jögoroho bogo avoho ejëhoruomajeje. Röhu jabumë nimö jemëro sinoho tarivego jaburo nimorohë'li uvoruomoli: Mabëhëjo. Noro ë aribövioho dinëmijamu Jew rajo nosi muoho baej'e höjo. ¹⁴ Röhu Paul naro nosi Bada Iesu Kerisohu korosire guomade jöho ëhemu uehorovoromo nimorohë'li juvo'ejo. Mu ioro'iorohunioho bogo. Rabëni Iesu Kerisohu korosire guomade jöho na ëhuremu uehorovajeje. Ëhuremu uehorovoromo naro uvajeje: Ave sa'a hesi mu sisëho korosiro ano taemë'e höjo. O sa'arohemu uehorovarue ariböviohuro uvoruomajeje: Nörö korosiro ano taemë'e höjo. ¹⁵ Noehu Jew rajo mu vaeromo sino tarivë'o'oho o bogo vaeromo sino bogo tarivë'o'oho ëho iae hesije. A'li God-hu nosi dë vövöbajo'o i'ovahuë'o'oho ëhemu börömohoje. ¹⁶ Ae rahu naehu uvodëhi ëhi uvoromo ijore ijore jijihë'o'oho God-ro vavaenimoromo ajëmi'iramu maro

raromo'aruje. O God-are aribövi ioro'iorohu'o aho'obëhe ajëmi'iramu mae raromo'ë'ö. Na nege God-ro ëhi ajëmijöro.

¹⁷ Röhu naehu Iesuare mu vaejamu aehu anegare batatoho sino haho'ere jevo'ame. Ëhuro ae aho'o garuomajeje na hesi muemu vaejaje ae jevego. Ëhuni aho nadi ijoho uehoro börömocho bojëmirejo.

¹⁸ Röhu nasi ö mueno'e nosi Bada Iesu Kerisoro jemesi aru'ahohu'o jioromo huë baeromo ajëminövo'ë'e. Ahia mino'e.

God-are Jögoru I'oho
The New Testament in the Omie language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Omie long Niugini

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ömie (Omie)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

a68769b4-6180-5825-a17e-676d8f6a7efa